

**МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ
З ДИСЦИПЛІНИ
“ПЕДАГОГІКА І МЕТОДИКА СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ”**

(для магістрів)

Підготовлені професором кафедри професійної освіти та управління навчальним закладом Чернухою Н.М., доцентом кафедри освіти та управління навчальним закладом Николин І.М.

Перезатверджено на засіданні кафедри професійної освіти та управління навчальним закладом (протокол № 4 від 23 листопада 2016 р.)

Схвалено Вченою радою Інституту міжнародних відносин та лінгвістики (протокол № 4 від 24 листопада 2016 р.)

Чернуха Н.М., Николин І.М. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Педагогіка та методика середньої освіти”. – К.: МАУП, 2016, 30 с.

Методичні рекомендації та завдання містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст для самостійного вивчення дисципліни, запитання і завдання для самостійного повторення матеріалу та самоперевірки знань з дисципліни, плани семінарських занять, теми рефератів, методичні вказівки до виконання контрольної роботи, теми робіт, список рекомендованої літератури.

ПОСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.

Зміни соціальних, економічних умов життя України не обминають систему освіти, що вимагає нових підходів у сучасній освітній практиці.

Сучасна концепція гуманітарної, демократичної освіти передбачає викладання дисциплін, спрямованих на глибоке вивчення місця і ролі людини в історії світової цивілізації, в складних історичних процесах. На зламі тисячоліть відбувається багато змін в усіх сферах життєдіяльності людства, спостерігається процес переходу від одного якісного стану до іншого, в якому знання будуть основним ресурсом, що забезпечить поступальний розвиток суспільства і реальну конкурентоспроможність країни.

В умовах сьогодення значно підвищується роль навчальних дисциплін, особливо класичних, як методичних центрів дидактичного ініціювання, створення та поширення нових знань у суспільстві, інтенсивного навчального процесу підготовки майбутніх фахівців, професіоналів найвищого ґатунку.

В навчальній програмі розкриття загальних засад шкільної педагогіки, проблем її становлення та розвитку, питань теорії навчання, виховання та управління навчально-освітнім закладом сплановані для розгляду з урахуванням синергетичних та акмеологічних підходів до формування особистості суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності, вимог Болонської Декларації, Указу Президента України "Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні". Вище зазначене зумовлено пріоритетним значенням сучасної соціокультурної ситуації - формування самодостатньої успішної сучасної особистості, орієнтованої на активну життєву самореалізацію.

Методична основа навчальної дисципліни «Шкільна педагогіка» базується на дослідження відомих науковців: антропологів, істориків, педагогів, психологів, соціологів, фізіологів, філософів: серед них: А.М. Алексюк, І.Д. Бех, Л.С. Виготський, Н.П. Волкова, М.Б. Євтух, Г.С. Костюк, О.М. Леонт'єв, Н.Є. Мойсеюк, І.П. Павлов, С.С. Пальчевський, А.В. Петровський, С.Л. Рубінштейн, І.М. Сеченов, Ю.Л. Трофімов, М.М. Фіцула, Г.В. Щокін та інших.

Мета вивчення навчальної дисципліни “Педагогіка та методика середньої освіти”:

1. Оволодіти системою знань: загально-методологічних основ педагогіки; дидактики як теорії освіти і навчання; теорії і практики процесу виховання; управління та педагогічного менеджменту в освітніх навчальних закладах, трудових колективах і на цій основі формування педагогічної когнітивної сфери особистості майбутнього фахівця..

2. Отримати необхідні загальні навички та вміння педагога - менеджера, фахівця - організатора навчально-виховного процесу в освітньому навчальному закладі, трудовому колективі, що сприяє формуванню необхідної фахової афективної, діяльної та соціально-психологічної сфер особистості.

Зважаючи на органічні зв'язки педагогічної науки з фаховою діяльністю майбутніх спеціалістів **об'єктом** її є реальна взаємодія учасників педагогічного процесу, а **предметом** – способи взаємодії, зумовлені цілями цього процесу, його завданнями та змістом.

Основні **завдання** навчальної дисципліни:

- ознайомлення студентів з категорійним апаратом педагогіки;
- формування умінь та навичок управлінця в галузі освіти;
- ознайомлення з технологією навчання та виховання;
- засвоєння принципів та підходів до організації сучасної освіти;
- розвиток та формування педагогічного мислення, основних принципів культури спілкування;
- формування навичок з організації самостійної роботи студентів в навчанні;
- оволодіння навичками та прийомами прийняття управлінських рішень, адекватним умовам ринкового освітнього середовища;
- надати допомогу майбутнім фахівцям у професійній діяльності, знаходити ефективні способи впливу на аудиторію, пізнавати індивідуально-психологічні особливості людини, здійснювати заходи, спрямовані на згуртованість трудового колективу, запобігання конфліктним ситуаціям тощо.

У цілому навчальна програма дисципліни “Педагогіка та методика середньої освіти” підготовлена у відповідності з нормативними вимогами підготовки фахівців, що викладені у законодавчих та нормативних документах про вищу освіту. Її зміст орієнтує студентів не тільки на творче засвоєння педагогічних знань, а й на вироблення умінь, навичок і

бажання самостійного навчання, оволодіння новою інформацією, уміння використовувати отримані знання на практиці.

У процесі засвоєння змісту навчальної дисципліни студенти отримають знання: сутності, основних змістових положень педагогіки, її ролі, місця в суспільстві, в діяльності спеціаліста; логіки і методики науково педагогічного дослідження в процесі життєдіяльності фахівця; філософських основ сучасної освіти; генезис педагогіки як науки; науково-методологічних основ дидактики; закономірностей та принципів навчання і виховання; форм та методів навчального та виховного процесів; проблем ціле покладання та мотивації учіння; сучасних навчальних та виховних технологій; психолого-педагогічних засад гуманізації суспільних відносин; закономірностей між особистісних стосунків; формування колективу та його виховному впливу на особистість.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування у студентів умінь: психолого-педагогічного самоаналізу; рефлексного самоконтролю, при необхідності конформності; психолого-педагогічної індивідуалізації в процесі спілкування з людьми; організації, планування, проведення ділових бесід різного рівня складності; проведення практичних політологічних та соціологічних досліджень в освітній сфері суспільства; створення і підтримання комфортних між особових та ділових відносин із співробітниками; здійснення психолого-педагогічного впливу на підлеглих (суб'єктів учіння); навчати, виховувати підлеглих, визначати цільовий компонент педагогічного процесу та засоби його рішення в трудовому колективі.

ЗМІСТОВІ МОДУЛІ:

1. Науково-методологічні основи загальної педагогіки.
2. Дидактика – теорія освіти і навчання.
3. Процес виховання: історія, методологія, основні парадигми.

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ. Дисципліна “Педагогіка та методика середньої освіти” взаємопов'язана з навчальними дисциплінами: соціальна педагогіка, методика викладання спеціальних дисциплін, психологія, філософія, соціологія, культурологія.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ. При підготовці методичних рекомендацій було враховано наступне: 1) її розробка здійснювалась на основі системного підходу, що забезпечує:

діалектичну єдність і взаємозв'язок мети, завдань викладання і учіння даної навчальної дисципліни; відповідну структуру і зміст; форми, методи організації самостійної навчальної діяльності студентів; комунікативну взаємодію на рівні викладач-студент; 2) забезпечення дидактичної якості рекомендацій на основі: врахування об'єктивних законів функціонування та розвитку дидактичної системи; старанного аналізу і точної оцінки навчального процесу; співвідношення фактичного стану з бажаним; визначення складності висунутих проблем викладання та навчання; прогнозування впливу як позитивних так і негативних факторів на процес самостійної роботи тощо; 3) використання різноманітних за видом, типом, формою навчально-методичних матеріалів у процесі самостійного вивчення дисципліни: тематичні, оперативні плани; деталізація за обсягами планових організаційних форм; оптимальний добір контрольних, типових питань, навчальної літератури тощо. 4) необхідність всебічного підходу при визначенні мети та завдань самостійної роботи: якісного виконання законодавчих, директивних та нормативних документів; сучасних досягнень педагогічної науки, інноваційних технологій навчально-виховного процесу, передового досвіду викладання.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ
«Педагогіка і методика середньої освіти»

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
Змістовий модуль I	Науково-методологічні основи педагогіки: історія, сучасність.
Тема 1	Предмет, завдання, методологічні основи педагогіки в системі підготовки спеціаліста
Тема 2	Генезис педагогіки в Європейському освітянському просторі
Тема 3	Формування, розвиток української школи і педагогічної думки: історія і сучасність.
Тема 4	Система організації освіти в Україні
Тема 5	Цілісний педагогічний процес в навчально-освітніх закладах України.
Тема 6	Загальні закономірності розвитку, виховання та формування людської особистості
Тема 7	Педагог-менеджер як основний суб'єкт навчально-виховного процесу
Тема 8	Порівняльна педагогіка: сутність, загальна характеристика, актуальні проблеми з точки зору Болонської угоди.
Змістовий модуль II	Дидактика – теорія освіти і навчання
Тема 9	Дидактика як наука і навчальний предмет.
Тема 10	Дидактична характеристика змісту освіти та тенденція її вдосконалення
Тема 11	Процес навчання та стратегія його організації
Тема 12	Цілі навчання, мотивація та стимуляція навчально-пізнавальної діяльності особистості
Тема 13	Види та організаційні форми навчання в освітніх закладах України
Тема 14	Наукові основи методів та засобів навчання в сучасних закладах освіти України
Тема 15	Контроль, оцінка та корекція навчально-пізнавальної діяльності.
Тема 16	Інноваційні технології навчання у закладах освіти України.
Змістовий модуль III	Теоретичні основи педагогічного процесу виховання особистості
Тема 17	Методологія процесу виховання особистості
Тема 18	Сутність, зміст загальних закономірностей та принципів виховного процесу
Тема 19	Наукові основи змістового компоненту процесу виховання
Тема 20	Роль і місце колективу у вихованні особистості
Тема 21	Форми виховання: сутність, специфіка, сучасні інноваційні

	технології проведення.
Тема 22	Методи виховання та самовиховання в цілісному педагогічному процесі
Тема 23	Теорія та практика діагностики виховання
Тема 24	Менеджмент виховного процесу у закладах освіти України.
РАЗОМ ГОДИН:150	

Зміст самостійної роботи з дисципліни
«Педагогіка і методика середньої освіти»

Змістовий модуль 1. Науково-методологічні основи педагогіки: історія, сучасність

Тема 1.1. Предмет, загальні категорії педагогіки.

Завдання :

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйтеся до виступу на семінарі.
3. Підготуйте реферат на тему “Педагогічна наука і педагогічна практика”

В процесі відпрацювання рекомендованої літератури бажано визначити: дефініцію педагогіки як науки актуальні проблеми розвитку її основних категорій; історіографію проблем; предмет, об’єкт, функції, завдання педагогіки; структуру педагогічної науки; основні категорії педагогіки (Освіта, навчання, виховання, розвиток); виховання у широкому і вузькому розумінні слова; проблеми педагогічної теорії і педагогічної практики; зв’язок педагогіки з іншими науками; методи науково-педагогічних досліджень.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Охарактеризуйте педагогіку як науку.
2. Розкрийте основні функції педагогіки.
3. Поясніть зміст основних категорій педагогіки.
4. У чому суть педагогічного експерименту?

Тема 2. Історичний шлях розвитку педагогічної науки.

Завдання :

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйтеся до виступу на семінарі.
3. Підготуйте короткий конспект цитат, із таких праць:
  - Я. А. Коменський “Велика дидактика”.
  - Дж. Локк “Думки про виховання”

В процесі відпрацювання рекомендованої літератури важливим буде осмислення, усвідомлення наступного: **1.** Фактори які зумовили розвиток педагогічної науки; **2.** Проблеми емпіричного етапу розвитку педагогіки; **3.** Педагогіка у складі філософської науки, обґрунтування педагогічних проблем відомими науковцями Античності і Середньовіччя. **4.** Виділення педагогіки і оформлення її в окрему наукову систему. Діяльність відомих науковців по проблемам педагогічної науки. **4.** Теоретичне обґрунтування актуальних питань педагогіки закордонними науковцями в Новітні часи.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Основні педагогічні ідеї Я.А. Коменського.
2. Що лежить в основі виховання “джентльмена –буржуа” Д. Локка.
3. Теоретико педагогічні положення А. Дістерверга.
4. Основні сучасні зарубіжні педагогічні теорії і концепції .

Література: Основна – 21; 29; 37.

Додаткова – 44; 49; 56.

Тема 3. Вітчизняна школа і педагогіка: історія, сучасність .

Завдання :

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйте реферат на тему: “Педагогічні погляди К.Д. Ушинського.
3. В конспекті обґрунтуйте актуальні проблеми сучасної вітчизняної педагогіки.

Вивчаючи, у відповідності з темою самостійної роботи, рекомендовану літературу бажано визначити: **1.** Розвиток школи і педагогічної думки в Київській Русі. **2.** Специфіку педагогічних поглядів українських науковців в епоху Відродження і Просвітництва. **3.** Педагогічну спадщину видатних українських науковців: Г.С. Сковороди, К.Д. Ушинського, Івана Франко, ін. **4.** Науково-теоретичні ідеї А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського. **5.** Актуальні проблеми сучасної педагогіки.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Які основні здобутки шкільництва Київської Русі.
2. Дайте загальну характеристику діяльності Братських шкіл.
3. Яке значення для педагогічної науки мала діяльність Острозької академії?
4. Роль і значення для розвитку педагогіки діяльність Києво-Могилянської академії.
5. Розвиток теорії педагогіки в роботах К.Д. Ушинського.
6. Сучасні вітчизняні інноваційні навально-виховні заклади. МАУП в системі української вищої освіти.

Література: Основна –21; 29; 40.

Додаткова –44; 49; 61.

Тема 4. Система організації освіти в Україні.

Завдання :

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Змодельуйте оптимальну систему освіти в Україні ХХІ ст.
3. Занотуйте в конспекті основні положення Закону України “Про освіту”.

В процесі самостійного відпрацювання рекомендованої літератури студентам бажано визначити: **1.** Сучасні актуальні проблеми організації освіти в Україні. **2.** Структурні компоненти системи народної освіти **3.** Характерні особливості діяльності різноманітних навчально-виховних закладів. **4.** Принципи організації системи освіти. **5.** Основний зміст законодавчих і нормативних документів про освіту.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Визначте зміст, завдання організаційної освітньої системи .
2. Організаційна структура різноманітних закладів освіти.
3. Законодавчі і нормативні документи про принципи організації народної освіти в Україні.
4. Основні положення Закону України “Про освіту”.
5. Зміст Закону України “Про вищу освіту”.
6. Головні положення Концепції Державної програми розвитку освіти в Україні на 2006-2010 роки.

Література : Основна –1; 3; 23.

Додаткова – 6; 7; 57.

Тема 5. Цілісний педагогічний процес.

Завдання:

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйтеся до виступу на семінарі.
3. Підготуйте реферат на тему “Педагогічний процес як система”.

В процесі опрацювання рекомендованої літератури бажано звернути увагу на наступне: **1.** Методологічні підходи до змісту та характеру цілісності педагогічного процесу. **2.** Осмислення сутності, змісту використання загальних основ єдності та специфіки процесів навчання і виховання. **3.** Взаємозв’язок об’єктивних закономірностей і загально дидактичних суб’єктивних принципів в цілісному педагогічному процесі. **4.**

Сутнісну характеристику структурних компонентів процесу. 5. Організаційну технологію цілісного педагогічного процесу.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Що являє собою педагогічний процес як система?
2. Обґрунтуйте взаємозв'язок і взаємозумовленість процесів навчання і виховання.
3. В чому суть об'єктивних закономірностей цілісного педагогічного процесу?
4. Дайте загальну характеристику основних принципів цілісного педагогічного процесу.

Література: Основна – 14; 23; 29.

Додаткова – 47; 49; 56.

Тема 6. Розвиток, виховання та формування особистості в цілісному педагогічному процесі .

Завдання:

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйтеся до виступу на семінарі.
3. Підготуйтеся до виступу з докладом на тему: “Зародження та генеза ідеї про всебічний розвиток особистості”.

Самостійна робота із рекомендованою літературою повинна включати осмислення і розуміння наступних парадигм: поняття виховання, розвиток і формування особистості; психолого-фізіологічних рівнів розвитку особистості; ролі спадковості у людському розвитку; успадкування спеціальних задатків, інтелектуальних і моральних якостей; вплив об'єктивних і суб'єктивних факторів на розвиток особистості; ролі виховання у розвитку людини і формування її як особистості; ролі і значенні мети в вихованні: активної діяльності особистості як фактора її розвитку.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Сутність, специфіка понять: розвиток, виховання, формування особистості.
2. Актуальні проблеми розвитку особистості в сучасному інформаційному суспільстві.
3. Розкрийте роль інтеріоризації та екстеріоризації в розвитку студента .
4. Визначте сутність біологічного, соціологічного, біосоціального, інших напрямів розвитку особистості.
5. Яке значення для розвитку особистості має мета виховання .
6. Законодавчі і нормативні документи про мету виховання молоді.

Література : Основна –23; 29; 36.

Додаткова – 44; 47; 49.

Тема 7. Головний суб'єкт організації навчально-виховного процесу.

Завдання :

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Змодельуйте своє бачення психолого-педагогічного портрету менеджера цілісного педагогічного процесу.
3. Підготуйте реферат на тему: "Специфічні особливості викладача спеціальних дисциплін".

В процесі вивчення теми самостійної роботи бажано звернути увагу на основні комплексні аспекти навчально-виховної діяльності та особистість її головного суб'єкта-менеджера (учителя, викладача, керівника трудового колективу). Серед них: **1.** Визначення, суспільну його значущість з різних позицій: глобальних - чого чекає суспільство від учителя, викладача; з позиції студента – чого чекає студент від викладача; з позицій викладача – якими є його обов'язки, як він розуміє їх? **2.** Психолого-педагогічні дослідження щодо видів педагогічної діяльності головних суб'єктів цілісного педагогічного процесу. **3.** Професійно-педагогічна компетентність менеджера педагогічного процесу, яка передбачає його: знання – теоретичні; знання життя; прикладні знання; уміння -

конструктивно-методичні; організаторські; навички – методичні; мислення. 4. Особисті якості: *моральні*; *психолого педагогічні*, інші. 5. Сутність прав і обов'язків менеджера навчально-виховного процесу.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Що входить у поняття менеджер цілісного педагогічного процесу?
2. Визначте основну структуру знань викладача спеціальних дисциплін.
3. Розрийте зміст конструктивно-методичних умінь викладача.
4. Як розуміти суспільна значимість менеджера педагогічного процесу?
5. Дайте якісну характеристику навичок викладача ВНЗ.
6. Які особисті якості спеціаліста, на Вашу думку, більш необхідні для організації навчання і виховання в трудовому колективі?

Література : Основна –9; 29; 37.

Додаткова – 1; 49; 63 .

Тема 8. Порівняльна педагогіка – вагомий засіб розвитку педагогіки.

Завдання :

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйте конспект статті М.Ф. Головатого “Європейська й українська освіта – де точки єднання?”. -/ Персонал. – 2004,№3./.
3. Змоделюйте структурний зміст організації навчально-виховного процесу з точки зору Болонської Декларації.

В процесі опрацювання рекомендованої літератури бажано звернути увагу на наступне: **1.** Визначення сутності та змісту поняття “порівняльна педагогіка”. **2.** Суттєвого та змістового аспектів навчання в зарубіжних державах. **3.** Сучасні теорії та концепції зарубіжного навчально-виховного процесу. **4.** Специфіки організації навчально-виховного процесу з точки зору вимог Болонської угоди, тобто в умовах входження України в Європейський освітянський простір. **5.** Наукові підходи до парадигм суттєвого та

змістового аспектів рішення проблем вузівського навчання в перехідний період входження України в Болонський процес.

ПИАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Що розуміється під поняттям “порівняльна педагогіка”?
2. Єдність, специфіка навчання в державах Західної Європи, США і Японії.
3. Основний зміст теорії інструменталізму Д. Дьюї.
4. Характеристика основних положень “Я – концепція” К. Роджерса.
5. Когнітивна теорія Ж. Піаже.
6. Загальна характеристика Болонської Декларації.

Література : Основна – 19; 25; 35.

Додаткова –43; 45; 51.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Дидактика – теорія освіти і навчання

Тема 9. Дидактика як наука.

Завдання:

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйтеся до виступу на семінарі.
3. Підготуйте реферат на тему “Основні категорії дидактики”

Розглядаючи питання теми самостійної роботи бажано усвідомити, що проблеми теорії освіти і навчання, тобто дидактики, завжди були актуальними. Слово дидактика грецького походження і перекладається як навчаю. Вперше цей термін ввів в педагогіку німецький педагог В. Ратке, маючи на увазі наукову дисципліну, яка буде досліджувати теоретичні основи навчання. До широкого вжитку це поняття запровадив Я.А. Коменський.

Бажано усвідомити дефініцію поняття, історичний і сучасний аспект його формування і розвитку, сутність та зміст основних категорій дидактики.

ПИАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Розкрийте зміст основних функцій дидактики.
2. Як здійснюється взаємозв'язок основних категорій дидактики?
3. З якими науками і як пов'язана дидактика?
4. Об'єкт, предмет дослідження дидактики.

Література : Основна –12; 22; 29.

Додаткова – 44; 49; 61.

Тема 10. Зміст освіти в сучасних навчально-виховних закладах.

Завдання :

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйте проект навчального плану Вашої спеціальної дисципліни.
1. Підготуйте конспект із основних положень Законодавчих та нормативних документів про реформування змісту освіти в Україні.

Здійснюючи опрацювання літератури бажано визначитись: з актуальними проблемами формування змісту освіти в сучасному інформаційному суспільстві; якими знаннями, уміннями та навичками повинен оперувати сучасний спеціаліст; сутністю та підходами до теорій формальної і матеріальної освіти; із зв'язком загальної, політехнічної та професійної освіти; із документами в яких відображається зміст освіти.

ПИАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Що означає “ зміст вищої освіти”?
2. Як формується зміст освіти?
3. Що являють собою навчальний план і навчальна програма?

4. Обґрунтуйте основні наукові вимоги до формування змісту освіти.

Література : Основна –9; 12; 23.

Додаткова –3; 6; 52.

Тема 11. Процес навчання: сутність, структура, закономірності та принципи.

Завдання :

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйтеся до виступу на семінарі.
3. Підготуйте реферат на тему: “Процес навчання як система”.

Вивчаючи, у відповідності з темою самостійної роботи, рекомендовану літературу бажано визначити, що процес навчання як категорія дидактики – це цілеспрямована, послідовна, змінюючи взаємодія його суб’єктів, у ході якої вирішуються завдання освіти, виховання і розвитку особистості. Осмислити і усвідомити: методологічну основу процесу навчання; основний зміст у ньому чуттєвого і раціонального; рушійні сили; функції; сутність та зміст основних структурних компонентів (цільового, стимулюючо-мотиваційного, змістового, операційно-діяльного, контрольного-регулювального, оціночно-результативного); закономірності та принципи.

ПИАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Які два види діяльності об’єднує процес навчання? У чому їх взаємозв’язок і взаємо обумовленість?
2. Які ви знаєте рушійні сили навчального процесу?
3. Які основні етапи пізнавальної діяльності?
4. Дайте характеристику компонентів процесу навчання.
5. Як взаємопов’язані закономірності і принципи процесу навчання?

Література : Основна –12; 23; 29.

Тема 12. Цільовий та мотиваційно-стимулюючий компоненти процесу навчання.

Завдання:

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйте конспект наукової праці В.Ф. Паламарчука “Як виростити інтелектуала” . – Тернопіль, 2000.
3. Підготуйте наукове повідомлення: “Стимули і мотиви навчання в роботі С.С. Пальчевського “ Сугестопедагогіка: новітні освітні технології”. – К.: 2005.”.

В процесі роботи з літературою зосередьте увагу на наступне: **1.** визначенні - загальної мети навчання як базової основи для визначення його цілей; сутності і змісту взаємопов'язаних навчальних, розвивальних і виховних цілей; поділ цілей на групи за таксономією Блума; ієрархічності та діагностичності цілей навчання, стратегія їх формування під час підготовки до заняття. **2.** Осмислення і усвідомлення: психолого-педагогічної сутності стимуляційно-мотиваційного компоненту процесу навчання; позитивних і негативних мотивів навчання; науково обґрунтованої класифікації мотивів; стратегічні напрями формування позитивних мотивів навчання.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Розкрийте суть загальної мети навчання.
2. Яким чином мета навчання у закладах освіти визначається державним замовленням?
3. Охарактеризуйте основні групи цілей навчання.
4. Розкрийте суть таксономії Блума.
5. Обґрунтуйте місце і роль стимуляційно-мотиваційного компоненту у процесі навчання.

6. Класифікуйте мотиви навчання.

Література : Основна – 23; 29; 37.

Додаткова – 50; 54; 58.

Тема 13. Види та форми організації навчального процесу.

Завдання:

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Змодельуйте ефективну, на ваш погляд, діяльну схему проведення навчального заняття (лекція, семінар тощо).
3. Підготуйте виступ на студентську науково-практичну конференцію на тему: “Ефективні форми навчання в трудовому колективі.”.

Вивчаючи рекомендовану літературу, у відповідності теми самостійної роботи, бажано звернути увагу на наступне: сутність, загальну характеристику видів навчання; філософсько-педагогічний аспект форми організації навчання; класифікацію форм навчального процесу; характерні вимоги до форм навчання; загальну характеристику класно-урочної, лекційно-семінарської, модульно-розвиваючої систем навчання; загальні та специфічні структурні елементи навчальної форми; специфіка форм навчання в трудовому колективі.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Сучасні види навчання у вузі і трудовому колективі.
2. Як розуміти модульно – рейтингова система навчання?
3. Які основні форми організації навчання склалися в історії розвитку навчальних закладів?
4. Які сучасні інноваційні форми навчання?

Література : Основна – 18; 19; 29.

Тема 14. Засоби навчання

Завдання:

4. Опрацюйте рекомендовану літературу.
5. Підготуйте уніфіковану схему класифікації засобів навчання.
6. Законспекуйте наукову працю В.І. Водовозова “Бесіди і наочне навчання” (Педагогіка: Хрестоматія. - К.: 2003. – С. 291-294).

Згідно зі стратегією підготовки до проведення тієї, чи іншої організаційної форми навчального процесу менеджер визначає засоби, які інтенсифікують процес засвоєння знань. Бажано визначитись із проблемами сутності, класифікації засобів навчання. Підручник, посібник в системі засобів навчання. Прості (наочні) засоби та аудіо засоби (слухові). Екранні засоби навчання. Роль і місце навчального кіно, телебачення в навчання. Стратегія комплексного використання аудіовізуальних засобів навчання. Паспортизація навчальних кабінетів. Дидактичне програмування та комп'ютерні програми.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. На основі змісту освіти та її цілей, у відповідності зі стратегією підготовки до проведення навчального заняття обґрунтуйте логіку використання засобів навчання.
2. Розкрийте проблему класифікації засобів навчання.
3. Що нового у зміст та форми навчання вносять аудіовізуальні навчальні засоби?
4. Розкрийте суть стратегії комплексного використання аудіовізуальних засобів.
5. У чому суть дидактичного програмування?

Література : Основна – 29; 37; 40.

Додаткова – 48; 56; 58.

Тема 15. Методи навчального процесу.

Завдання:

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйтеся до виступу на семінарі.

3. Підготуйте реферат на тему: “Методи організації та самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності”.

Зверніть увагу на сутність, функції, структуру методів навчання. Основні проблеми їх класифікації. Дайте характеристику словесних, наочних і практичних методів навчання. Розкрийте зміст: репродуктивних та проблемно-пошукових методів; стимуляційно-мотиваційних та сугестивних методів; релаксопедичного методу. Обґрунтуйте стратегію вибору методів навчання.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Розкрийте сутність, структуру, функції методів навчання.
2. У чому проблема класифікації методів навчання?
3. Дайте характеристику методів навчання, з точки зору оптимізації навчально-пізнавальної діяльності.
4. Як розуміти релаксопедичний та сугестопедичний метод навчання?

Література : Основна – 12; 23; 29.

Додаткова – 48; 56; 61.

Тема 16. Форми організації контролю знань та особливості їх застосування.

Завдання :

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Змоделюйте структурний зміст документів контролю.
3. Підготуйте виступ на семінарі “Сучасні вимоги до діагностики навчання”

В процесі опрацювання рекомендованої літератури бажано звернути увагу на наступне: **1.** Визначення специфіки контролю знань з точки зору вимог Болонської угоди, тобто в умовах входження України в Європейський освітянський простір. **2.** Наукові підходи до парадигм суттєвого та змістового аспектів рішення проблем організації та

методики контролю знань. 3. Організацію поточного та підсумкового контролю знань. 4. Організаційну технологію контролю у формі науково-дослідної роботи студента.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Що таке діагностика успішності?
2. Критерії і норми оцінювання знань.
3. Поточна перевірка у процесі вузівського навчання.
4. Тематична перевірка знань: сутність, зміст, специфіка, форми.
5. Самоперевірка у системі методів діагностики навчання.

Література : Основна – 23; 29; 37.

Додаткова – 43; 45; 56.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Теоретичні основи педагогічного процесу виховання особистості.

Тема 17. Процес виховання.

Завдання:

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйтеся до обговорення проблемних питань семінару.
3. Підготуйте реферат на тему: “Актуальні проблеми сучасного виховного процесу.

В процесі самостійної роботи зверніть увагу на науково-методологічні підходи до визначення та специфіку виховного процесу, його відмінність від навчання. Діалектику та рушійні сили процесу, з точки зору когнітивної та емоційно-вольової сфер особистості вихованця. Особистість вихователя як важливого суб'єктивного фактора виховання. Система і структура виховного процесу. Основні напрямки його змісту. Виховання і самовиховання. Виховний ідеал у системі виховної роботи з молоддю.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Розкрийте сутність процесу виховання.

2. Поясніть вплив виховання на розвиток особистості вихованця як складно організованої нестабільної системи.

3. Які зовнішні та внутрішні суперечності становлять рушійні сили процесу виховання?

4. Обґрунтуйте самовиховання як вищу форму розвитку особистості.

Література : Основна – 23; 29; 40.

Додаткова – 7; 44; 47.

Тема 18. Закономірності та принципи виховання

Завдання:

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.

2. Змодельуйте схему, яка відображає зв'язок закономірностей і принципів навчання.

3. Підготуйте тези для доповіді “Актуальні проблеми формування сучасних принципів виховання”.

Розглядаючи питання самостійної роботи бажано усвідомити різноманіття поглядів науковців на суттєвий та змістовий аспекти закономірностей та принципів виховання. Проблеми закономірностей і принципів виховного процесу в дослідженнях науковців: історія і сучасність. Законодавчі та нормативні документи України про основні закономірності і принципи виховання молоді.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Розкрийте суть поняття “закономірність” і “принцип” виховання.

2. Дайте характеристику основних закономірностей виховання.

3. Визначте основні джерела принципів виховання.

4. Які принципи впливають із концепції національного виховання?

Література : Основна – 3; 23; 29.

Тема 19. Теоретичні основи громадянського виховання в Україні.

Завдання:

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйте конспект положень із законодавчих та нормативних документів про громадянське виховання в Україні.
3. Підготуйте тези виступу: “Актуальні проблеми громадянського виховання дітей і молоді”.

При опрацюванні літератури бажано розглянути проблеми теми самостійної роботи різнобічно: аналіз наукових досліджень; вимоги законодавчих і нормативних документів; звичаї і традиції українців у цьому аспекті; національне і загальнолюдське тощо. Усвідомити, що громадянське виховання – це цілеспрямований процес формування свідомого, з розвинутими загальнолюдськими якостями громадянина України. Даний процес має свої специфічні цілі, зміст і форми. В процесі громадянського виховання цілеспрямовано формуються специфічні якості особистості.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Що лежить в основі поняття “виховати громадянина”?
2. Основні завдання громадянського виховання в навчальному закладі.
3. Яким чином здійснюється громадянське виховання в процесі навчання?
4. Який зміст передбачає процес громадянського виховання?

Література : Основна – 7; 23; 29.

Додаткова – 41; 48; 52.

Тема 20. Морально-естетичне виховання: сутність, зміст.

Завдання:

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйте реферат на тему: “Морально-естетична культура особистості фахівця”.
3. Визначте процент конкретних заходів морально - естетичного виховання в загальному плані свого навчального закладу на рік.

Розгляд питань морально-естетичного виховання бажано розпочати із визначення сутності процесу морально-естетичного виховання як загалом, так і в навчально-виховних закладах. Осмислення його завдань та структурних елементів (морально-естетичної свідомості, самосвідомості і діяльності); змісту, шляхів і засобів; актуальних морально-естетичних проблем (мораль і соціальна диференціація суспільства; мораль і національні відносини; загальнолюдська та особистісна естетика і мораль; морально-естетичні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації; морально-естетична культура спілкування та етикет; формування морально-естетичної культури особистості, інші).

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Як розуміти поняття “морально-естетичне виховання”?
2. Які особистісні якості формуються в процесі морально-естетичного виховання?
3. Які зовнішні і внутрішні фактори впливають на ефективність формування морально-естетичних якостей особистості?
4. Основні шляхи морально-естетичного виховання молоді.

Література : Основна – 14; 29; 37.

Додаткова – 42; 47; 56.

Тема 21. Основи педагогічного процесу трудового та екологічного виховання молоді.

Завдання:

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйте дискусійні питання по проблемам сучасного трудового виховання.

3. Підготуйте тези виступу на тему: “Екологічне виховання дань моді, чи нагальна необхідність?”.

В педагогічному процесі навчального закладу чільне місце займають проблеми трудового і екологічного виховання. Майбутнім спеціалістам важливо знати сутність цього процесу, основний зміст, форми і методи. Бажано звернути увагу на положення законодавчих і нормативних документів, які визначають завдання трудового і екологічного виховання. Осмислення наукових знань про взаємозалежність життя природи і людини, нормативних основ її господарської діяльності та поведінки в природі, формування готовності до захисту природного середовища свого існування.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Розкрийте складові змісту трудового і екологічного виховання.
2. У чому полягає особистісна спрямованість трудового і екологічного виховання?
3. Сформулюйте своє бачення сучасного формування працелюбства особистості, її екологічної культури в процесі навчання.
4. Визначте роль і місце батьків, суспільних організацій в трудовому і екологічному вихованні молоді.

Література : Основна – 3; 29; 40.

Додаткова – 47; 49; 56.

Тема 22. Загальні методи виховання.

Завдання:

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйте конспект про методи виховання української народної педагогіки (Педагогіка: Хрестоматія. – К.: 2003. – С. 347-348).
3. Підготуйте реферат на тему: “ Методи стимулювання діяльності і поведінки особистості”.

Розгляд питань самостійної роботи передбачає визначення сутності методу виховання, психолого-педагогічних основ його структури, проблем класифікації. Важливе місце у педагогічній навчальній літературі та практичній виховній діяльності освітянських закладів займає класифікація методів з точки зору оптимізації виховного процесу. Бажано її осмислити і усвідомити. Це групи методів: організації діяльності суб'єктів виховного процесу; методи формування свідомості особистості; методи стимулювання діяльності і поведінки; методи самовиховання; методи контролю за діяльністю і поведінкою.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Обґрунтуйте на конкретних прикладах взаємозумовленість різних методів виховання.
2. Розкрийте методи виховання та самовиховання як цілісну систему, яка у поєднанні компонентів створює системну (смерджентну) властивість.
3. Врахування яких вихідних положень потребує стратегіальна життєорганізація особистості?
4. Проаналізуйте методи виховання, спрямовані на засвоєння вихованцем вічних цінностей.

Література : Основна – 23; 28; 29.

Додаткова – 44; 47; 49.

Тема 23. Організаційні форми виховної роботи.

Завдання:

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйтеся до виступу на семінарі.
3. Підготуйте реферат на тему: “Театралізація як ефективний засіб сучасних виховних форм”.

В процесі опрацювання рекомендованої літератури бажано звернути увагу на: різні підходи до визначення виховних форм; сутність, зміст різноманітних форм виховного

процесу за відповідними критеріями (кількість учасників, місце проведення, складність організації, цілеспрямованість, засоби виразу); технологію підготовки і проведення; комплексний підхід; систему творчих виховних справ.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. У чому полягає системний характер форм виховного процесу?
2. За якими критеріями і як розрізняють виховні форми?
3. Що розуміється під комплексним характером підготовки і проведення форм виховного процесу?
4. Що таке виховна справа?

Література : Основна – 23; 29; 40.

Додаткова – 49; 52; 56.

Тема 24. Колектив і особистість у виховному процесі.

Завдання:

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйтеся до виступу на семінарі.
2. Підготуйте реферат на тему: “Ідеї А.С. Макаренка про виховання в колективі і через колектив”.

На початку опрацювання питань самостійної роботи бажано усвідомити дві точки зору на колектив (колектив має важливу роль у розвитку і формуванні особистості; колектив відіграє негативну роль: подавляє особистість, не дає простір для саморозвитку тощо). Осмислити психолого - педагогічні аспекти дефініції колективу, його прикмет, етапів та принципів розвитку, специфіки формування та діяльності, виховної ефективності; взаємодії на рівні колектив-особистість і навпаки, проблемних виховних ситуацій в трудовому колективі тощо.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

3. Визначте функції, структуру та ознаки колективу.
4. Які основні етапи виділяються у розвитку колективу?
5. Якими причинами зумовлені взаємини особистості і колективу?
6. Що таке педагогічне управління колективом?

Література : Основна – 14; 23; 29.

Додаткова – 13; 54; 63.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ (РЕФЕРАТІВ)

Важливою складовою підготовки магістра є діагностика його самостійної навчально-пізнавальної діяльності. Головними *компонентами* контролю є: перевірка (виявлення рівня знань, умінь та навичок); оцінка (вимірювання на основі відповідних критеріїв рівня знань, умінь та навичок); облік (фіксування результатів на відповідних носіях). Діагностика навчання передбачає відповідні *принципи*: індивідуального характеру, систематичності, тематичності, єдності вимог, об'єктивності, всебічності, інші.

За допомогою самостійного контролю знань вирішуються наступні **завдання**: виявлення готовності особистості до сприймання, усвідомлення і засвоєння загальноосвітніх і спеціальних знань; отримання інформації про характер самостійної роботи у процесі аудиторного та поза аудиторного навчання; визначення ефективності організаційної технології учіння; виявлення правильності обсягу і глибини особистісного засвоєння знань, умінь та навичок. Міжсесійний контроль за самостійною роботою студентів із дисципліни “Загальна педагогіка” включає поточний модульний контроль за бально-рейтинговою системою. Підсумковий контроль – **залік**. Питання на залік додаються у загальному плані як “Контрольні питання”.

В процесі вивчення курсу студенти заочної форми навчання пишуть реферати, денної – реферати. Основні вимоги до їх виконання:

- повнота та об'єктивність інформації про досліджувані явища;
- повнота відображення основних компонентів її змісту;

доступність сприймання тексту як за змістом, так і за логікою визначення основних проблем;

доступність мови викладу;

авторське ставлення, особиста точка зору на питання роботи.

Структура контрольної роботи (реферату): перша сторінка (див. зразок вузу); зміст (вступ, 1,2,3 питання, висновки, літературні джерела: 10-12; додатки, при необхідності).

Технологічні етапи організації та методики підготовки роботи: визначення теми та змісту; аналіз одержаної інформації (ґрунтовне, всебічне та глибоке вивчення фактів, положень та висновків з проблеми; теоретична та аналітико-синтетична обробка дослідження); оформлення роботи (загальні та вузівські вимоги, обсяг - 0,5 др. арк.). Студенти заочної форми навчання, за вказівкою викладача, можуть виконувати контрольні роботи у двох видах: або ґрунтовне теоретичне дослідження зі спиранням на практику, або практично-теоретичне виконання роботи за варіантам. Номер контрольної роботи за загальною технологією дослідження студент отримує за номером свого прізвища в журналі, або заліковій відомості. Номер і тема контрольної роботи можуть бути наступними:

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ (РЕФЕРАТИВ)

1. Основні тенденції розвитку сучасної педагогічної науки.
2. Методологія і методи педагогічних досліджень.
3. Західноєвропейська педагогічна наука в період доби Просвітництва.
4. Педагогічні погляди К.Д. Ушинського.
5. Спеціаліст-менеджер як суб'єкт педагогічної діяльності.
6. Сучасна народна освіта в Україні.
7. Європейський вибір розвитку вищої освіти в Україні.
8. Проблеми цілісного педагогічного процесу.
9. Сучасні методологічні закономірності дидактики
10. Основні методологічні категорії дидактики

11. Україна і Болонський процес.
12. Основні зарубіжні дидактичні концепції.
13. Організаційна технологія навчання у вузах країн Західної Європи.
14. Дидактичні основи сучасної вищої освіти у США.
15. Структура вузівського навчального процесу.
16. Лекція – основна форма організації навчання у вузі.
17. Семінар у системі вузівських форм навчання.
18. Тезаурус дидактичних методів та засобів процесу навчання.
19. Методи організації і самоорганізації процесу навчання.
20. Форми організації контролю знань і особливості їх застосування.
21. Актуальні проблеми сучасного виховного процесу.
22. Взаємозв'язок закономірностей і принципів виховання.
23. Сутність, зміст громадянського виховання.
24. Морально-естетична культура особистості фахівця.
25. Екологічне виховання як актуальна проблема сьогодення.
26. Виховна справа як система.
27. Театралізація як ефективний засіб сучасних виховних форм.
28. Методи стимулювання діяльності і поведінки особистості.
29. Ідеї А.С. Макаренка про виховання в колективі і через колектив.
30. Виховні засади трудового колективу.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Охарактеризуйте педагогіку як науку.
2. Система педагогічних наук.
3. Методи науково - педагогічного дослідження.
4. Основні педагогічні ідеї Я.А. Коменського.
5. Основні сучасні зарубіжні педагогічні теорії і концепції .
6. Основні здобутки шкільництва Київської Русі.
7. Дайте загальну характеристику діяльності Братських шкіл.
8. Розвиток теорії педагогіки в роботах К.Д. Ушинського.

9. Педагогічні погляди І. Франка та Л. Українки
10. Ідеї розбудови національної школи С. Русової, І. Огієнко, Г. Ващенко.
11. Педагогічні ідеї А.С. Макаренка.
12. Основний зміст педагогічної системи В.О. Сухомлинського.
13. Сучасні вітчизняні інноваційні навально-виховні заклади. МАУП в системі української вищої освіти.
  14. Основний зміст, завдання організаційної освітньої системи в Україні.
  15. Законодавчі і нормативні документи про принципи організації народної освіти в Україні.
  16. Основні положення Закону України “Про освіту”.
  17. Зміст Закону України “Про вищу освіту”.
  18. Головні положення Концепції Державної програми розвитку освіти в Україні на 2006-2010 роки.
    19. Цілісний педагогічний процес як система.
      1. Закономірності цілісного педагогічного процесу.
      2. Загальні закономірності розвитку розвитку людської особистості.
      3. Місце та роль виховання і навчання в розвитку особистості.
      4. Роль об’єктивних і суб’єктивних факторів в розвитку та формуванні особистості.
      5. Актуальні проблеми розвитку особистості в сучасному інформаційному суспільстві.
      6. Мета виховання як соціально-педагогічна проблема.
      7. Зародження та розвиток ідеї про всебічний розвиток особистості.
      8. Законодавчі і нормативні документи про мету виховання молоді.
      9. Менеджер цілісного педагогічного процесу.
      10. Порівняльна педагогіка: сутність, зміст, проблеми.
      11. Єдність, специфіка навчання в державах Західної Європи, США і Японії.
      12. Загальна характеристика Болонської Декларації.
      13. Сутність, зміст основних функцій дидактики.
      14. Основний зміст взаємозв’язку основних категорій дидактики.
      15. Об’єкт, предмет дослідження дидактики.
      16. Науково-методологічні основи змісту освіти.

17. Основний зміст взаємозв'язку і взаємозумовленості в діяльності суб'єктів процесу навчання.
18. Психолого-педагогічні основи рушійної сили навчального процесу.
19. Основні етапи пізнавальної діяльності в процесі навчання.
20. Дайте характеристику компонентів процесу навчання.
21. Закономірності і принципи процесу навчання.
22. Охарактеризуйте основні групи цілей навчання.
23. Розкрийте суть таксономії Блума.

24. Обґрунтуйте місце і роль стимуляційно-мотиваційного компоненту у процесі навчання.
25. Класифікуйте мотиви навчання.
26. Сучасні види навчання у вузі і трудовому колективі.
27. Модульно – рейтингова система навчання.
28. Основні організаційні форми навчального процесу.
29. Сучасні інноваційні форми навчання?
30. Наукові основи сутності, змісту засобів навчання.
31. Сучасна класифікація засобів навчання.
32. Аудіовізуальні навчальні засоби.
33. Сутність, зміст дидактичного програмування.
34. Словесні методи навчання.
35. Методи навчання за рівнем напруженості пізнавальної діяльності.
36. Методи навчання за логікою передачі і сприймання навчальної інформації.
37. Методи стимулювання інтересу до навчання.
38. Методи стимулювання обов'язку і відповідальності у навчанні
39. Бінарні методи навчання.
40. Методи контролю і самоконтролю у навчанні.
41. Діагностика успішності: сутність, зміст.
42. Розкрийте сутність процесу виховання.

43. Поясніть вплив виховання на розвиток особистості вихованця як складно організованої нестабільної системи.
44. Які зовнішні та внутрішні суперечності становлять рушійні сили процесу виховання?
45. Обґрунтуйте самовиховання як вищу форму розвитку особистості.
46. Розкрийте суть поняття “закономірність” і “принцип” виховання.
47. Дайте характеристику основних закономірностей виховання.
48. Визначте основні джерела принципів виховання.
49. Основний зміст принципів національного виховання.
50. Основні завдання громадянського виховання у навчальному закладі.
51. Розумове виховання в навчальних закладах освіти.
52. Зміст, завдання морального виховання.
53. Як розуміти поняття “морально-естетичне виховання”?
54. Які особистісні якості формуються в процесі морально-естетичного виховання?
55. Які зовнішні і внутрішні фактори впливають на ефективність формування морально-естетичних якостей особистості?
56. Основні шляхи морально-естетичного виховання молоді.
57. Розкрийте складові змісту трудового і екологічного виховання.
58. У чому полягає особистісна спрямованість трудового і екологічного виховання?
59. Сформуйте своє бачення сучасного формування працелюбства особистості, її екологічної культури в процесі навчання.
60. Визначте роль і місце батьків, суспільних організацій в трудовому і екологічному вихованні молоді.
61. Сутність, зміст, класифікація методів процесу виховання.
62. Розкрийте методи виховання та самовиховання як цілісну систему.
63. Методи організації діяльності і формування позитивного досвіду.
64. Методи формування свідомості особистості.
65. Методи стимулювання діяльності і поведінки.
66. Комплексний характер підготовки і проведення виховної форми.
67. Виховна справа: сутність, зміст.

68. Визначте функції, структуру та ознаки колективу.
69. Основні етапи формування і розвитку колективу
70. Якими причинами зумовлені взаємини особистості і колективу?
71. Педагогічне управління колективом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Закон України “Про освіту” /Голос України.-1996, 25 квітня./
2. Закон України “Про вищу освіту”.- Харків,2002.
Державна національна програма “Освіта” (Україна XXI століття) //Освіта,1993, №44-46.
3. Законодавство України про освіту. – К.: 2002.
7. Збірник нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. - К.: 2003.
8. Збірник нормативних актів України щодо організації заочного навчання у вищих навчальних закладах України. – К.: 2002
Збірник нормативних актів України щодо організації заочного навчання у вищих навчальних закладах України. – К.: 2002.
9. Концепція національного виховання //Освіта,1994, 26 жовтня
- 10.Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту). Постанова Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998 р. №65./ В кн. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти .- К.,1997.
- 11.Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України.- К., 2002.
- 12.Бандурка О. Основи психології і педагогіки. – Харків.: 2003.
- 13.Бех І.Д. Виховання особистості. – К.: 2003.
- 14.Боднар В.І. Дидактика. – К.: 2005.
- 15.Вікова та педагогічна психологія. – К.: 2007.
- 16.Волкова Н.П. Педагогіка. – К.: 2003.
- 17.Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація. – К.: 2006.
- 18.Гронлунд Н.Е. Оцінювання студентської успішності. – К.: 2005.
- 19.Євтух М.Б. Нові технології навчання.- К., 2003.
- 20.Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. – К.: 2004.

- 21.Кремень В. Освіта і наука України –іноваційні аспекти: стратегія, реалізація, результати. – К.: 2005.
- 22.Кузьминський А.І. Педагогіка. – К.: 2003.
- 23.Левківський М.В. Історія педагогіки. – К.: 2003.
- 24.Малафіїк І.В. Дидактика. – К.: 2003.
- 25.Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. – К.: 2007.
26. Найдьонов І.М. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Основи психології і педагогіки». Навч. посіб. К., 2005
- 27.Найдьонов І.М., Ігнатюк А.І. Методика викладання фінансово-економічних дисциплін. Навч. посібн. Вид. друге .- К., 2005
- 28.Ніколаєнко С.М. Стратегія розвитку освіти України. – К., 2006.
- 29.Паламарчук В.Ф. Як виростити інтелектуала. – Тернопіль.: 2000.
- 30.Пальчевський С.С. Сугестопедагогіка: новітні освітні технології – К.: 2005.
- 31.Пальчевський С.С. Педагогіка. – К.: 2007.
- 32.Педагогіка. – К.: 2006.
- 33.Педагогіка в запитаннях і відповідях. – К.: 2006
34. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І. А. Зязюна. - К., 2007.
- 35.Педагогіка: Хрестоматія. – К.: 2003.
- 36.Самаріна С. Нові технології навчання. - К., 2004.
37. Сучасна економічна освіта: Україна і Болонський процес. - К., 2006.
- 38.Теоретичні основи педагогіки. – Дрогобич.: 2001.
- 39.Фіцула М.М. Педагогіка. – К.: 2007.
- 40.Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. – К.: 2003.
- 41.Чалий О.В. Синергетичні принципи освіти. – К.: 2000.
42. Ягунов В.В. Педагогіка. – К.: 2002.

Додаткова

43. Алексеева О.В. Формування громадянської позиції сучасної молоді //Педагогіка і психологія .- 2006.- №3.

44. Анциферова Л.И. Гуманистически-экзистенциальный подход к мудрости: способы постижения истинного «Я» и призвание человека. // Психологический журнал. – 2005. – № 3.
45. Байденко В.И. Болонский процесс: структурная реформа высшей школы. – М., 2002
46. Бех І.Д. Духовний розвиток особистості: поступ у незвідене “Я” в особистісному бутті людини. // Педагогіка і психологія. – 2007. – №3.
47. Болонський процес: Модернізація системи вищої освіти України: Мат. У1 Міжнародної наукової конференції. – К.: МАУП, 2006.
48. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. – К., 1997.
49. Бондар Л.С. Педагогічна культура вчителя як основа його професійної компетентності у творчій спадщині В.О. Сухомлинського // Педагогіка і психологія. – 2006. – №3.
50. Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача. – К.: 2007.
51. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. – К.: 2006.
52. Головатий Н.Ф. Учись учиться. – К.: МАУП, 2000.
53. Головатий М.Ф. Європейська й українська освіта – де точки єднання? // Персонал. – 2004, №3.
54. Євтух М.Б. Проблеми освіти. – К., 2003.
55. Корсак К.В. Світова вища освіта. – К., 1997.
56. Корсак К.В. Освіта, суспільство, людина в ХХІ столітті: Інтегрально – філософський аналіз. – К.: 2005.
57. Кремень В.Г. Якісна освіта в контексті загальноцивілізовних змін. // Педагогіка і психологія. – 2007. – №1.
58. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання. – Харків.: 2002.
59. Ляшенко О.І. Якість освіти як основа функціонування й розвитку сучасних систем освіти // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 1.
60. Найдьонов І.М. Дидактичний матеріал до практичних занять з педагогіки. Навч. Посіб. – Вінниця.: 1995.
61. Найдьонов І.М. Болонський процес: культурологічні парадигми // Освіта і управління. – 2004. – № 2.

- 62.Найдьонов І.М. Європейський вибір української вищої освіти //Персонал.- 2005.- № 2.
- 63.Проблеми освіти. – К.: 2006.
- 64.Щёкин Г.В. Основы кадрового менеджмента: Учебник – 3-е изд. перераб. и доп. – К.; МАУП 2003
- 65.Щокін Р.Г. Соціально-економічний розвиток //Персонал .- 2004.- № 2.